

KASTEEL AMERONGEN

BULLETIN

Herfst 2005

Uitgave

Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

Het groen van natuur en tuinen, het grijs van verharding en civiel werk, het blauw van water en lucht: het palet van de Ginkel Groep is veelkleurig.

Groen

BLAUW

Of u nu uw bestaande tuin wilt laten opknappen, nadenkt over een daktuin of wilt zwemmen in uw eigen zwembad. De Ginkel Groep biedt u op elk tuingebied de ondersteuning die u wenst.

Ginkel Groep

Vestiging: Van Ginkel Veenendaal BV

T 0318 - 51 90 39

F 0318 - 54 03 40

www.ginkelgroep.nl

Veelkleurige kwaliteit in omgevingszorg

B U I T E N L U S T

- ◊ Een heerlijk diner in ons restaurant
- ◊ Een kopje koffie op het terras
- ◊ Een kleine maaltijd in het café
- ◊ Wij zorgen ervoor, dat U zich bij ons altijd thuis voelt.
- ◊ Een vergadering in onze "Rode kamer"

Café Restaurant Buitenlust

Burg. Jhr. H. v.d. Boschstraat 13 • 3958 CA Amerongen • Telefoon 0343-451692
www.cafe-rest-buitenlust.nl

Kasteel Amerongen Bulletin

een uitgave van

Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

22ste jaargang

nr. 63

herfst 2005

Inhoud

Kasteeljournaal: Groot nieuws van de werkvloer	blz. 2
Positieve toekomstplannen nader belicht	4
De projectleider aan 't woord	5
De conservator vertelt	6
De architect geeft een toelichting	8
De textieldeskundige zet haar visie voor ons op papier	10
Open Monumentendag 2005	16
Stichting Historisch Toneel	19
Uit het fotoalbum: twee foto's	21
Kinderen duiken in het verleden	22
Huisconcerten 2005/2006 in het Koetshuis van Kasteel Amerongen	25
Verbazing en ongeloof, een anekdote uit het logboek van de VVV	27
Afscheid van vrijwilligerswerk	28
In memoriam Adrie Schellevis	28
Colofon	31

* * *

Kasteeljournaal : Groot nieuws van de werkvloer

Sinds april 2005 is de projectleiding van Kasteel Amerongen samengesteld uit de heer dr.ir. E.H. Limborgh, als eindverantwoordelijke, en jhr.dr.s. W.H. de Savornin Lohman (sinds juli).

Eltjo Limborgh houdt zich primair bezig met de begeleiding van de restauratieprocessen, toekomstplannen, de hoofdlijnen van de exploitatie, ondersteuning van de sponsoring en het personeelsbeleid. Wite de Savornin Lohman is gedetacheerd vanuit een Utrechts consultantsbureau en heeft vooral de volgende taken: contacten met de Vrienden, beheer van de tuin, contactpunt voor de exploitatie van de bijgebouwen en diverse projecten.

De projectleiding ondersteunt het stichtingsbestuur.

Beide heren constateren dat ze in een zeer dynamische omgeving werken. Op het terrein zijn vele verschillende partijen actief, waaronder niet in de laatste plaats de vele vrijwilligers, die in gezamenlijkheid zorg dragen voor het behoud van dit uitermate belangrijke cultureel erfgoed. Daarnaast is het geweldig om te merken dat Kasteel Amerongen als “Kanjermonument” zo hoog wordt aangeslagen. Dat geldt voor de Provincie, die een bedrag van **drie miljoen euro** heeft uitgetrokken voor restauratie en conservering van de collectie. Maar dat geldt ook voor de Rijksoverheid, die onlangs in een gesprek met het stichtingsbestuur, een maximale inspanning heeft toegezegd om de restauratie van het kasteel en de bijgebouwen te helpen realiseren. Daarbij gaat het om een bedrag van **7.6 miljoen euro** als 70 procent rijksbijdrage in de subsidiabele kosten. Dat is een geweldige stap voorwaarts! Tegelijkertijd betekent het ook dat er nog véél moet gebeuren om gelden binnen te halen teneinde de overblijvende kosten te dekken. Daarbij moet worden gedacht aan circa **tien miljoen euro**. Het bestuur ontwikkelt daartoe een sponsorplan. De ‘bedrijvendag’ die door het bestuur van de Vriendenkring samen met SKA werd georganiseerd en de Noble House veiling van Christie’s, op 14 februari 2006, ten behoeve van Kasteel Amerongen passen daar uitstekend in.

Op verzoek van het stichtingsbestuur doet de architect voorstellen voor de planning van de komende restauratieactiviteiten. Het plan is om in 2006 te beginnen met het noodherstel van het Huis en met de aanpak van de bijgebouwen: Koetshuis, Zuiderpaviljoen, Garage, Paardenstal en Noorderpaviljoen. Hoe en in welke volgorde wordt nog nader besloten. De grote uitdaging van de kasteel-restauratie is om daar de gecombineerde aanpak huis/collectie gestalte te geven.

Intussen nadert het Poortgebouw ook zijn voltooiing. Het bestuur zoekt gegadigden die dit gebouw en eventueel andere bijgebouwen willen gaan exploiteren. De bedoeling is dat het Poortgebouw een Grand Café wordt.

't Poortgebouw na restauratie, in afwachting van

Tekst: Wite de Savornin Lohman. Foto: Els Vink.

Positieve toekomstplannen nader belicht

Feestelijke dag

Het is een bijeenkomst voor donateurs van Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen waar men te gast is op deze “absolute feestdag”, zoals voorzitter Van Ommeren de middag van 1 oktober bestempelt in zijn welkomstwoord.

Terugkijken

Teruggaand tot aan 2002, noemt de voorzitter dit tijdsbeeld “een periode van nadenken en strategie bepalen”. Dat het moeizaam was om de belangstelling voor kasteel en tuin te blijven vasthouden laat zich denken. In april van dit jaar kon ’t kasteel op zeer bescheiden schaal “.... wegens restauratie geopend” zijn.

Rampjaar 2002 overwonnen

Vanwaar die feestelijke dag?

“Het positieve geluid komt uit de Provincie”, vertelt Van Ommeren. “Kasteel Amerongen is het paradepaardje van de provincie Utrecht. Wij hebben het rampjaar 2002 overwonnen, dankzij het feit dat er hard gewerkt is door (commissaris van de koningin) Staal en zijn SKA bestuurders, door de conservatoren en meer mensen”.

Dankbaar

Met een woord van dank aan de donateurs voor de morele steun en de geldelijke bijdragen besluit de voorzitter zijn inleiding.

Programma

Een viertal sprekers maken vanuit hun discipline de nieuwe ontwikkelingen inzichtelijk. De vijfde, mevrouw Annemieke Wieringa, vertegenwoordigt de 60-jarige Nederlandse Kastelen Stichting. Van haar leren we onder andere dat ‘Amerongen’ geen kasteel is, maar een buitenplaats: je kon er toen wonen, maar het niet verdedigen.

De mededelingen die opgefallen zijn tijdens de lezingen staan punt voor punt gerangschikt.

Eltjo Limborgh stelt zich voor als projectleider SKA:

- Kasteel Amerongen heeft veel dynamische projecten, vandaar projectleider.
- **Beperkte staf**, prettig om snel te kunnen werken:

- twee conservatoren, uitermate belangrijke mensen;
 - Josine Verdegaal, part time ondersteuning *engelen*;
 - secretariaat – allen part time;
 - iemand voor de boekhouding;
 - tuinbaas, samen met Vriendenkring *tuin- en boskabouters*;
 - huisbewaarder van Kasteel Amerongen: alles in de gaten houden;
 - collega assistent voor hemzelf;
 - Toos van Eck de collectieverzorgster – doet dat op een uitstekende manier;
- Allemaal gemotiveerde mensen.

- **Over zijn werk:**

- leiding geven aan de staf;
- aan de restauratie die gaat plaatsvinden;
- bestuursleden helpen om geld binnen te halen.

- **Familie:** hoewel het kasteel indertijd is overgedragen aan de staat, hebben we nog steeds te maken met nazaten, de familie Bentinck en de familie Von Ilseman. Een nazaat van de familie woont nog op het kasteel. Dat is niet de bedoeling, daar zal ook een eind aan komen. Door de familie kennen we veel oude verhalen, dat is leuk.

Goed nieuws: het artikel op bladzijde 2 en 3, geschreven door assistent-projectleider Wite de Savornin Lohman, weerspiegelt in grote lijnen het goede nieuws dat Limborgh deze middag kon vertellen, met betrekking tot de aanstaande restauratie en de geldzaken die ermee gemoeid zijn.

- **Restauratie klaar in 2010:** de maximale inspanning die de Rijksdienst voor de Monumentenzorg levert, zal ervoor zorgen dat in 2010 alles gerestaureerd is. Dat is zeer positief; wij moeten hard aan de gang voor sponsors.
- **Koetshuis hersteld in herfst 2006:** Ga ervan uit dat het in 2006 gonst van de activiteiten op het kasteelterrein. Volgend jaar rond deze tijd zal het Koetshuis klaar zijn, en in oktober 2007 zullen alle bijgebouwen gereed zijn.

Het eerste herstel aan het Huis zal rond 2007 ook klaar moeten zijn.

Het enthousiasme van de projectleider werkt aanstekelijk.

Conservator Nico van der Woude vertelt:

- Zijn motto: “ ...*Dankzij* restauratie geopend, nu kunnen wij open gaan en kunnen wij ontvangen”.
- **over de voertuigencollectie in de Garage:**

De Garage is het ‘oude koetshuis’, vroeger stonden hier de auto’s; omstreeks 1900 veel koetsen en wagens.
- Twee wagens zijn na jaren weer toegevoegd aan de collectie.
- Het souterrain is leeg gemaakt: de collectie wagens kan niet tegen dat binnenklimaat. [Wel te gebruiken voor museale presentaties].
- De 3de begassingsactie is aan de gang in de Garage.
- De grote slee diende voor het verslepen van brokken ijs uit de ijskelder, of voor het vervoeren van sprokkelhout.
- De koetsen moeten nog verder worden bekeken.
- De voorbereidingen voor het noodherstel gaan samen met de inventarisatie van de collectie.
- Er wordt onderzoek gedaan op velerlei gebied. Doel: terugdringen van versneld verval.
- Begassing betekent ook het verplaatsen van de stukken: niet meer terugzetten op dezelfde plek.
- Het verhaal van de collectierestauratie is belangrijk, de Provincie zegt dat het publiek het moet meebelevén – ook via internet [inloggen met webcams].
- Restauratie ontsluit een collectie; restauratie geeft betekenis aan vragen als: “hoe is het voorwerp gemaakt, hersteld, wie weet er nog wat over te vertellen?”.
- Alle stukken – van de draagkoetsen tot aan de sleeën – vormen samen een bijzondere collectie.
- Kasteel Amerongen heeft door familiebanden een *link* met kasteel Middachten. Er bestond onderling een uitwisseling van personeel en voorwerpen. Assistent-conservator Lodewijk Gerretsen werkt hard aan dit gegeven.
- Als aanwinsten zijn er bruiklenen uit de 17de en 18de eeuw, maar ook uit de 20ste eeuw.

- De levende geschiedenis van de bewoning op Amerongen zien te achterhalen. Een stijgbeugel en een rijzweep: het zijn twee voorwerpen op dit gebied waaruit een familie verhaal valt op te maken.
 - De schabrak [Sierlijk paardendek onder of over het zadel] goed conserveren en dan in de schijnwerpers zetten. Foto: S K A.
 - Ter voorbereiding op de restauratie wordt nog eens gekeken naar : Wie is bezig op welk terrein?
 - bouwhistorie
 - architectuur
 - constructie
- Alles is opgemeten, zijn er nog veranderingen?
 Binnenklimaat-installaties, functioneren die nog allemaal?
 Collectieregistratie en –setting.

Nico komt tot de conclusie dat conservering nog tot in het oneindige zal blijven doorlopen.

Zeventiende eeuwse Brandenburger schabrak van fluweel met zilverborduursel.

Architect Van Hoogevest geeft toelichting op restauratieproces:

- Kasteel Amerongen is **een top-100 monument** na vele jaren restaureren sinds 1988, van onder andere casco buitenkant, schoorstenen en buitenkant Koetshuis.
- 2de Fase van de restauratie – tuinmuren en Poortgebouw – is in stukjes uitgevoerd.
- **Interieur kasteel en interieur stalgebouw:** plan is om deze twee restauratieprojecten in één fase te restaureren.
- Noemt situatie van de ‘scheve muur aan de Veerweg’ interessant. Deze muur is hersteld in de zomer van 2004.
- **De kassen:** was al een restauratieplan voor bedacht. Deze warme en koude kassen zijn heel bijzonder, Hoop is gericht op ‘t weer in gebruik nemen, zowel onder glas, als in de open lucht. Aan de glasramen en ventilatiesleuf is aandacht besteed in de vakpers.
- **De tuinmuren, aansluitend aan de Drostestraat:** er zijn twee kanten van de muur, aan de straatkant en aan de tuinkant, hersteld in weer en wind. Jurriaans [aannemersbedrijf] heeft een overkapping tegen regen gemaakt en die verhuisde mee. De muur staat er prachtig bij; goede keuzes zijn gemaakt, samen met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Het is goed werk geweest van de vakmensen.
- **Poortgebouw:** Bij bouwhistorisch onderzoek van het ‘t voorste deel blijkt dit het oudst; daarachter ligt het koetshuis. Dat deel is uit een latere periode. Er zijn bouwsporen gevonden.

Veel ambachtelijke werkers, zoals timmerlui zijn er bezig geweest.

Dat is een van de redenen dat *de politiek* geld heeft gegeven.

Er is goed werk verricht op deze ‘leerling-bouwplaats’.

- **Interieur Poortgebouw:** Noodzakelijke vergunningen en besluitvorming zijn nog niet rond. Het interieur aanpassen kan hopelijk in 2006.
- **Muren op het voorplein:** Er zijn technische dingen aan de hand, zoals gronddruk. Steen voor steen demonteren was een noodzaak, daarna is alles weer opgebouwd. Heel mooi werk: nieuwe muren van oude stenen gemaakt. Het herstellen van de toegang naar de kelder onder het voorplein is een samenwerking geweest van timmerman en metselaar.

Steen voor steen demonteren en weer opbouwen van de muren op 't voorplein.

Foto: Toos van Eck.

- **Interieur kasteel:** Het noodherstel van vorig jaar is gemaakt om te komen tot noodzakelijk herstel van kasteel en stalcomplex. Over de bestemming van de laatste moeten nog besluiten worden genomen. Plan is om een passende, vriendelijke bestemming te vinden.
- **Restaureren op 'Amerongen':** Wat betekent dat?
Conservering en consolidatie:
 - deze restauratie zal conserverend van aard zijn;
 - maak geen veranderingen in de lagen van de geschiedenis;
 - authentiek materiaal houden;
 - vakliedenwerk;
 - noodzakelijke installatietechnieken;
 - gebouw is goed opgemeten;
 - souterrain heeft dunne en dikke muren;
 - in de kern van het gebouw bestaat een vermoeden van fundatieresten van het oude gebouw;
 - opmetingen zijn gedaan op de beletage;
 - het herstel begint aan de noordkant, via west, zuid, en oost;

- bouwhistorisch onderzoek is zo goed als afgerond;
- restauratie stap voor stap uitvoeren is belangrijk, maar ook toegankelijk voor het publiek, dat is wel bijzonder.

Meting:

Er wordt gezegd: 't kasteel staat scheef....., 't zakt....., 't scheurt.....! Tot op heden hebben we dat niet kunnen constateren.

Natuurlijke processen van “onderlopen” en “niet onderlopen”, zijn zo gek nog niet.

Scheuren:

- oude scheuren en zettingen hoeven niet te lijden;
- balklagen zijn onderzocht;
- op scheurvorming moeten we extra letten: zien we beweging?

Van Hoogevest besluit zijn verhaal met de geruststellende mededeling dat er geen ‘gekke dingen’ zijn gevonden.

Bertje Rotgans

*

Josine Verdegaal over haar discipline:

*Het verhaal gaat over **textiel**. Ik hoop u duidelijk te kunnen maken hoe zeer mijn discipline samenhangt met het alledaagse leven, en waarom juist dát zo belangrijk is in dit Huis.*

Rijk in kwantiteit, Rijk in kwaliteit.

Denktank

Als kersverse textielrestaurator bezocht ik Amerongen voor het eerst in mei 1979 en wel op een textieldag. Deze dagen worden twee maal per jaar georganiseerd door een commissie, om vakgenoten en geïnteresseerden aan het denken te zetten.

Dat is wel gelukt die keer, want wat zich openbaarde was een rijke maar kwetsbare schat.

Rijk in kwantiteit

In iedere kamer een overvloed aan textiel (gordijnen, kleden, meubelstukken met textiel, haardschermen, kleedjes, noem maar op).

Er was zóveel, dat het mij toen niet opviel dat we geen gebruikstextiel te zien kregen. Met gebruikstextiel doel ik op kleding, linnengoed bestaande uit bedden-, tafel- en keukentextiel.

*Een overvloed aan textiel in de Lange gang.
Foto uit: Mulder A.W.J., Het Kasteel Amerongen en zijn bewoners,
Maastricht 1949.*

Rijk in kwaliteit

De Roze Salon met haar schitterende gordijnen en lambraquins, stoelen en banken; de Gobelinkamer, met name haar wandbespanning, in uitzonderlijk goede staat qua kleur! De beide wandtapijten uit Oudenaerde in de Lange gang; gordijnen, bed en vloerkleed in de Koningskamer en dan de Lodewijkkamer met het bed dat bekleed is met prachtig geborduurde zijde. De kwaliteit van de nu genoemde objecten – en dan heb ik het niet over de staat waarin het verkeert, maar over de schoonheid ervan – is top!

Uniek

De probleemstelling was deze:

het is een huis waarin geleefd is, waarvan de inrichting en aankleding gegroeid en opgebouwd is door opeenvolgende generaties, en dat is uniek. Het interieur laat de authentieke werk- en leefomgeving zien van een familie.

Het interieur van Kasteel Amerongen

Wij kunnen drie soorten interieur onderscheiden waar een conservator mee te maken krijgt:

- het museale
- het monumentenhuis
- het persoonsgebonden interieur

Amerongen behoort tot de laatste groep en, is ook de moeilijkste voor een conservator.

Het is geen museale omgeving waar zowel klimaat, licht en lucht als positionering van roerende en nagelvast objecten geregeld kunnen worden.

Het is ook geen monumentenhuis waarin we, ondanks de vaste interieuronderdelen, verder vrij zijn bij de inrichting.

Het interieur van Kasteel Amerongen is een persoonsgebonden interieur. Het is nog meer dan dat namelijk een complex geheel welk kwetsbaar is in al zijn onderdelen afzonderlijk, alsook in zijn sfeer en ensemble.

Dit alles is nog gepositioneerd in een monumentaal gebouw, dat zo zijn eigen gewoontes heeft om op klimaatwisselingen buiten te reageren.

Kwetsbaar

Duidelijk zal nu zijn dat een en ander kwetsbaar is. De kwetsbaarheid voor de onderdelen kunnen we herleiden naar drie oorzaken:

- vervuiling
- degradatie
- beschadiging

Vervuiling kan komen van buiten af: door kieren, door schoenen, door aanraking met handen.

Maar er is ook vervuiling van binnenuit namelijk stof dat in het interieur zelf wordt gevormd.

En stof werkt weer versnellend op de afbraak van textielia.

Degradatie is de natuurlijke afbraak van vezels, hetgeen veroorzaakt wordt door klimaat en veroudering. Onder klimaat versta ik licht, temperatuur, vocht.

Beschadigingen ontstaan door het niet goed hanteren van de objecten. Kunnen echter ook ontstaan door verkeerde reparaties.

Schimmels en beestjes laten zich niet indelen in deze categorieën. Ze komen van buiten, doen hun werk binnen, vervuilen, versnellen degradatie en beschadigen materialen.

De kwetsbaarheid voor het ensemble ligt verscholen in de wijze van aanpak van de onderdelen afzonderlijk.

Er bestonden bijvoorbeeld kussentjes om deuren op een kier te laten staan, tochtdeks....., binnenluiken om de warmte binnen te houden, buitenluiken om het zonlicht te weren.

“Good Housekeeping”

Nu is textiel het enige materiaal in huis, waarvan wij accepteren (vroeger ook), dat het aan slijtage onderhevig is. Zelfs de meest kostbare japonnen kwamen, na misschien een paar keer aan de mode te zijn aangepast, in de verkleedkist terecht. Kortom er werd verknipt..... et cetera.

Textiel heeft twee kenmerken waardoor het mijns inziens kwetsbaarder is dan andere materialen.

Namelijk haar flexibiliteit en alledaagsheid. Doordat het soepel en beweeglijk is, ben je geneigd het naar je wil te schikken. En haar alledaagsheid leidt ertoe, dat menigeen zich niet zal laten weerhouden dit dan ook te doen.

Men zal eerder een kussen van een stoel oppakken dan een 18de – eeuws glas verschuiven. Men zal makkelijker een gobelin aanraken dan een schilderij. Of een kleine beschadiging even aanraken.

Juist die extra kwetsbaarheid maakt het textielbezit tot een goede graadmeter van de totale collectie. Het ontbreken van zorg, onverantwoord schoonmaken en slecht repareren uit zich binnen afzienbare tijd in verval. Juist hier ligt het raakvlak met wat we noemen “good housekeeping”. Want: zodra er iets aan textiel mankeert weet je dat het ontbreekt aan zorg en onderhoud.

Een beetje stof op een meubel is nog weg te vegen zonder directe schade. Bij textiel leidt zo'n actie tot een zichtbare veeg of een scheur.

Signaalfunctie

Kortom: textiel heeft een signaalfunctie. Het signaal wordt pas opgemerkt als er regelmatig aandacht is voor de objecten. Hier spreek ik niet zo zeer van kunsthistorische aandacht, maar van fysieke aandacht, door een systeem van regelmatig onderhoud en dus controle.

Modernisering

Tot de jaren '50 was schoonmaken niet alleen een doel maar ook een middel van controle van verval: beesten, schimmels en beschadigingen. Toen begon de modernisering en de intrede van gemakartikelen; gemakkelijke materialen (plastics, trevira 200) veranderden huishoudens. Het bekende verhaal.

Kennis verdwijnt

Alles moest snel: het bestrijden van insecten met spuitbus; harslaag over de plafuizen. Naar het lijkt een enorme vooruitgang. Ongemerkt verdween echter de kennis en feeling voor het omgaan met natuurlijke materialen.

Verbod

De vanzelfsprekendheid dat je niet met je vingers aan het behang mag komen, het gordijn niet mag aanraken, de stoel aan de leuning niet mag optillen. Dat motten niet willen leven in een onrustige omgeving.

Traditie, opvoeding en scholing op dat gebied was even weg (linnen en stijf-sel).

Bewustwording

In de jaren '70 werd men zich hiervan bewust. En veel is opgepikt in opleidingen in museale richtingen. Er zijn mensen geschoold in behoud en beheer. Sinds vier jaar werkt Toos van Eck bij ons als collectieverzorgster, geschoold in hoe ieder materiaal te behandelen zonder het schade toe te brengen.

Ondertussen was er toch wel wat gebeurd, hier in huis.

De *engelen* hebben onder leiding van Sietske Stratenus de textiel voor het ergste behoed.

Balans zoeken

Schoonmaak en onderhoud beperkten zich voornamelijk tot delen van het huis waar de bezoekers kwamen. Verder was er rust. Voor ijzer geldt: rust roest. Voor een houten schip geldt: rust rot. *Rust geeft alle beesten de gelegenheid een heerlijk leven te leiden.*

Stof genereert versnelde schade en dus weer stof. Het voorbeeld dat dit alles goed illustreert, is het bed in de Lodewijkkamer en het deel van de collectie die conservator Nico van der Woude u straks zal laten zien.

*Het bed in de Lodewijkkamer. Foto uit: Tromp drs. H.M.J., en Zijlstra drs. B.,
Kasteel Amerongen, serie Nederlandse Kastelen deel 14, NKS.
van H. Nystad 1977*

Ook over licht, lucht en klimaat en de invloed daarvan op materialen, weten we nu veel.

Echter, om het geheel in balans te kunnen brengen vereist een onderzoek naar hoe men *met eenvoudige middelen – die men had –* ventilatie in orde kan maken en het klimaat binnenshuis zó kan regelen, dat schommelingen van het buitenklimaat worden afgevlakt.

Beheren en behouden

Door interviews met mensen die hier werkten en door archiefonderzoek proberen wij een en ander te achterhalen.

Daarnaast horen we dit wetenschappelijk te kunnen onderbouwen, om ten slotte tot een systeem van schoonmaken en klimaatregeling te komen dat optimaal is voor het behoud van dit museum.

* * *

Open Monumentendag 2005

Grandioos succes
Geweldige belangstelling
Goed bezocht kasteel
Geslaagd evenement

*

Een bezoek aan Amerongen

De open monumentendag op zaterdag 10 september 2005 staat dit jaar in het teken van religieus erfgoed.

Dit is een mooie reden om met dit prachtige najaarsweer met zomerse temperaturen, weer eens een bezoekje te brengen aan onze buurgemeente.

Vanuit de kasteeltuin zie je de fiere toren van de Andrieskerk.

Foto: Retteke van der Laan – van Heemert.

In Amerongen is een combinatie gemaakt van de open monumentendag met de Grietmarkt en de Grietmaaltijd.

Het is gezellig druk op de Grietmarkt, een kunst- en groenmarkt op de Laan. Er valt volop te genieten van kunstwerken van velerlei kwaliteit en biologische streekproducten.

Na een genoeglijke slentertocht langs de kraampjes, lonkt de tuin van het kasteel. Daar voltrekt zich een ‘historisch’ schouwspel.

*Enthousiaste dorpsgenoten voeren een ‘historisch’ toneelspel op.
Foto: Retteke van der Laan – van Heemert.*

Van groot tot klein wordt enthousiast “Leven tussen roddels en bedrog” opgevoerd. Voor sommige acteurs is de 18de – eeuwse kledij wel erg warm maar vol overgave wordt het spel gespeeld.

In de Oranjerie van Kasteel Amerongen bekijken wij een expositie van Mariabeelden, die smaakvol is gecombineerd met schilderijen van mevrouw Aimeé Boonstra uit Amerongen.

Nog een blik op de verzorgde uitstalling van smaakvolle hebbedingetjes die in het Winkeltje te koop staan en dan wandelen we naar de Andrieskerk.

*Details van een voorstelling op de tuinvazen in de kasteeltuin.
Foto's Retteke van der Laan - van Heemert.*

De deur van de Andrieskerk staat uitnodigend open en orgelklanken lokken ons naar binnen. Velen lopen even binnen om rustig te genieten van de rust die de kerk je biedt. Informatiebladen liggen klaar om uitleg te geven over de historie en schatten van deze kerk.

Terwijl wij nog wat rondlopen in het mooie Amerongen wordt onze weg gekruist door een clubje Morris-bezitters, die hun prachtig opgepoetste oldtimers laten bewonderen, terwijl zij zelf een hartversterking nemen.

Helaas is er geen plekje meer vrij op het terras van 'Buitenlust', dus gaan wij richting ons eigen terras in Rhenen.

Retteke van der Laan – van Heemert

* * *

Stichting Historisch Toneelspel

Living History

Een aantal jaren geleden hebben veel mensen genoten van "*Living History*" in het Kasteel van Amerongen. De vele enthousiaste reacties hebben ervoor gezorgd dat dit evenement een vervolg kreeg in de vorm van toneel in het park Lievendaal. Helaas was het kasteel als locatie niet meer beschikbaar. Onder professionele leiding werden "*Het beleg van Amerongen*" en "*De bruiloft van Pieter en Leentje*" gespeeld. Weer waren de reacties positief en ook voor het afgelopen seizoen werd er gezocht naar een vorm van historisch toneel, passende bij Amerongen.

Zeg je Amerongen, dan zeg je kasteel

Vorig jaar december is de Stichting Historisch Toneelspel in het leven geroepen. Met een twaalfstal enthousiaste leden werd er besloten om door te gaan met het toneel, gebaseerd op historische feiten en een gezonde dosis fantasie.

Als je Amerongen zegt, zeg je ook het kasteel, dus al gauw werd de wens geuit om het kasteel en omgeving als locatie te gaan gebruiken. Na overleg was de kogel door de kerk; de kasteeltuin werd het decor voor een toneelwandeling.

En zo geschiedde het dat er op 10 en 11 september j.l., veel mensen konden genieten van de taferelen rondom het thema van de uitvoering: "Leven tussen

roddels en bedrog”.

Teksten en thema's

Alle teksten zijn al improviserend ontstaan en tot een verrassend stuk gemaakt door de regisseur, Birgit van der Jagt. Amerongse thema's, zoals de onderdanigheid van de bevolking aan de bewoners van het kasteel, het rechtspreken

*De scène speelt zich nu af op het kasteelbordes.
Foto: Retteke van der Laan – van Heemert.*

van de graaf, de jaarlijkse kermis en ook ‘het bankje’, waar de dorpsverhalen verteld worden, zijn in het stuk verwerkt.

Naast de vaste leden waren er ook tien kinderen en vijftien figuranten te bewonderen. Al met al werd het een bont spektakel, waarin zelfs paarden, een vuurpuwer en het schavot een prominente rol speelden.

In 2006 weer een historisch Spel

Inmiddels kunnen wij melden dat er ook volgend jaar weer een historisch spel te zien zal zijn. Datum en thema zijn nog niet bekend, maar vanaf januari 2006 zal er druk gerepeteerd worden. Mocht u meer informatie wensen dan kunt u contact opnemen met het secretariaat van de stichting: de heer en mevrouw H. Westland, Boslaan 46, 3958 GZ Amerongen, tel.: 0343 – 45 11 15.

* * *

Uit het fotoalbum

Op deze twee foto's staat de heer C. de Bock (1853 – 1937),
de koetsier van de familie Van Aldenburg Bentinck.

Ten tijde van Godard graaf van Aldenburg Bentinck werkte de Bock op Kasteel Amerongen. De tweede foto herinnert hier nog aan. Hij poseert hier samen met graaf Bentinck. De familie De Bock woonde in de koetsierswoning. [In wat nu het Poortgebouw wordt genoemd. Indertijd waren er twee woningen onder diezelfde kap; de twee voordeuren kwamen uit op de oprijlaan. Later is er binnen in één woning van gemaakt. De twee voordeuren bleven gehandhaafd tijdens de bewoning door de familie Rudi von Ilsemann]. Een aardig detail is nog, dat de broer van de heer de Bock als koetsier op kasteel Middachten werkte.

Met dank aan Willem Brouwer, die deze informatie heeft achterhaald.

* * *

Kinderen duiken in het verleden

Historische verhalen zijn een belangrijk genre in de literatuur.

Boeken die meenemen naar tijden van weleer, waardoor we beter begrijpen waar wij zelf vandaan komen: insteek voor het project "Historische verhalen voor basisscholen".

Door kinderen te laten kennismaken met schrijvers van historische literatuur en ze bewust te maken van de eigen historische omgeving, gaan kinderen met andere ogen naar hun eigen afkomst en geschiedenis kijken.

Dat gegeven is de aanleiding tot een dagenlange "invasie" van schoolkinderen, op het Kasteel Amerongen.

Eigen culturele omgeving

Na een intensieve samenwerking tussen 'Kunst Centraal', bibliotheken, scholen, schrijvers en, natuurlijk medewerkers van het kasteel, is dit project tot stand gekomen.

Aandacht voor de eigen culturele omgeving wordt in de nieuwe kerndoelen van het onderwijs van belang geacht.

Kasteel Amerongen biedt daartoe een uitstekende gelegenheid.

Interesse wekken

Conservator Lodewijk en rondleiders Marion en Els staan maandagochtend 24 oktober in gespannen verwachting klaar voor de ontvangst van de eerste groep. Het zal geen gebruikelijke rondleiding worden.

De kinderen hebben in de weken voorafgaand aan hun bezoek aan 't kasteel verhalen gehoord en Martine Letterie ontmoet, een schrijfster van historische boeken.

Door kinderen te laten kennismaken met historische verhalen en door hen mee te nemen naar hun eigen culturele erfgoed, wordt de interesse daarvoor gewekt. Een kijkje binnen de muren van het kasteel, zal hun voorstellingsvermogen verder prikkelen.

Leerlingen van groep 7/8 op avontuur in Kasteel Amerongen.

Dagboekfragment

De scholieren krijgen een opdracht om naar aanleiding van een verhaal over het vertrek van Margaretha Turnor naar Amsterdam, haar vlucht voor de Fransen in 1672, zelf een dagboekfragment over die dag te schrijven. Zij horen door een brief die Margaretha aan “haar liefst heer en hartje” stuurt vlak voor het vertrek, hoe de kasteelvrouw van alles aan het regelen is. Uit de personages die in die brief genoemd worden, kiest elke leerling er eentje en schrijft een dagboekfragment, gezien door de ogen van dit personage.

Verbanden zien

Dat de jonge bezoekers zich op school al goed hebben ingeleefd, blijkt wanneer de rondleiders overstelpt worden met vragen. Aan de door begrip oplichtende

gezichten merken zij dat de kinderen ineens verbanden ontdekken, of dingen gaan beseffen: “oh, dus als een kind vroeger zo oud was als wij moesten ze wel 12 uur per dag werken zonder vrije dagen!?”.

Aan bezoekers, groot of klein, worden sloffen uitgedeeld om over hun schoenen te dragen. Foto's Els Vink.

Mooi boek en misschien een expositie

Wanneer de kinderen teruggaan naar school maken ze al een plannetje voor de tekening die ze gaan maken van een portret op de grote Galerij en voor het dagboekfragment dat ze gaan schrijven.

De leerkrachten zullen alles bundelen en er zal een mooi boek van gemaakt worden. En wie weet, zal er van de tekeningen nog eens een tentoonstelling te zien zijn in het Koetshuis!

Els Vink

* * *

Huisconcerten 2005/ 2006 in het Koetshuis van Kasteel Amerongen

Vrijdag 27 januari 2006 om 20.15 uur

250 jaar Mozart (1756 – 1791)

Op 27 januari 2006 is het 250 jaar geleden dat Wolfgang Amadeus Mozart in Salzburg werd geboren.

Ter herinnering hieraan een bijzonder Mozartprogramma met:

Martijn van den Hoek - piano

Valentin Zhuk - viool

Prunella Pacey - altviool

Guus Fabius - cello

Zaterdag 11 maart 2006 om 20.15 uur

“Rondom Messiaen”

Ankie Foell - piano

Als oud-leerlinge van Yvonne Messiaen-Loriod brengt zij een programma gewijd aan Olivier Messiaen en zijn bronnen van inspiratie.

Zaterdag 22 april 2006 om 20.15 uur

Het Albanees-Russische duo

Martin Grudaj - cello

Elena Malinova - piano

Programma o.a. Beethoven, Rachmaninof, Sjostakowitsj

Zondag 11 juni 2006 om 14. 30 uur

Fuego Latino

Een bonte muzikale reis door zuidelijke landen met vijf temperamentvolle muzikanten.

Wilma Bierens - sopraan

Marieke de Bruijn - viool

Amina Figarova - piano

Jaqueline Edeling - bandoneon
Sylvia Maessen - contrabas

Programma o.a. Vivaldi, Piazzolla, Gershwin, Poulenc, de Falla.

Zie ook de concertfolder Huisconcerten Kasteel Amerongen 2005/2006.
(*Programma's onder voorbehoud*).

Kaartverkoop
Abonnementen

3 huisconcerten in 2005/2006 € 50,- (incl. 1 consumptie)
5 huisconcerten in 2005/2006 € 80,- (incl. 1 consumptie)

Losse kaarten huisconcerten

€ 17,50 (incl. 1 consumptie)
Jongeren tot 18 jaar € 7,50 (incl. 1 consumptie)

Reservering

Abonnementen en losse kaarten bij:
Mevrouw A. Struyck (0343 – 48 17 02)
of E-mail: a.struyck-ismay@hccnet.nl

en

VVV Amerongen (0343 – 45 20 20. Tijdens de wintermaanden neemt een
bandje uw boodschap op; regelmatig wordt dat beluisterd.)

*

E-mail informatie

Indien u informatie wilt ontvangen over onze concerten,
gaarne uw e-mail adres sturen naar mevrouw Struyck.
De gegevens blijven vertrouwelijk en worden uitsluitend gebruikt voor
mededelingen over de huisconcerten.

* * *

**Verbazing en ongeloof,
een anekdote uit het logboek van de VVV**

Een jong gezin met 2 kinderen wandelt op een mooie zomerdag in de kasteeltuin en ontdekt al dwalend in het parkbos ineens een aantal grafstenen. Geïnteresseerd blijven ze staan en proberen de inscripties te lezen. Op een enkele steen na, lukt dat heel goed.

De familie heeft zich kennelijk over iets verbaasd want, nadat ze hun wandeling door de tuinen afgemaakt hebben, stappen zij nog even binnen bij de VVV. Het viertal heeft een vraag en er klinkt ongeloof in de stem die hem stelt: "*Gingen de mensen die hier op het kasteel woonden altijd op zo 'n jeugdige leeftijd dood? Wij zagen bij de graven leeftijden van 9 jaar, 13 jaar en ook 6 jaar !*".

De baliemedewerkster glimlachte geruststellend, zij kon de bezoekers vertellen dat dit de grafjes waren van de honden van de adellijke familie die op Kasteel Amerongen heeft gewoond en dat verderop in het parkbos het graf ligt van het paard Uranus. Dit paard – haar eigen paard – is indertijd een cadeau geweest van de vrouw van de Duitse keizer, keizerin Viktoria Louise aan gravin Elisabeth, de dochter van graaf Bentinck, tijdens hun verblijf op Kasteel Amerongen.

Omdat in deze tijd de kasteeltuin gesloten is voor bezoek en u dus niet gelijk (weer eens) op zoek kan gaan naar de grafjes, zetten we de namen van de geliefde dieren hieronder op een rijtje:

Hector	* 1887	† ??
Bull	* 1905	† 1915
Minka	* 1911	† 1924
Kattepop	* 1922	† 1935
Miki	* ??	† ??
Pieta	* 1946	† 1962
Tippy	* 1950	† 1956
Bobby	* 1951	† 1964

Links van Bobby's steen ligt een steen waarop niets meer te lezen valt.

Norah	* 1955	† 1965
-------	--------	--------

Met dank aan VVV Amerongen.

Bertje Rotgans

* * *

Afscheid van vrijwilligerswerk

Tot grote spijt van de huidige redactieleden heeft de heer Ted Eyffius in de achter ons liggende zomer al te kennen gegeven, dat hij zou stoppen met zijn vrijwilligerswerk voor het Bulletin.

Herhaalde pogingen van onze kant hem over te halen door te gaan, lukten gewoon niet. Wij kunnen de zaken niet keren en laten hem nu node gaan. Ted's brede kennis op het gebied van de geschiedenis van Kasteel Amerongen en zijn bewoners, plus de fijne manier waarop wij vieren weer een redactieteam konden zijn, daarop kunnen we niet meer steunen. Dat is jammer en gedrieën zien we dat als een dubbel gemis.

De redactie van het Bulletin geeft hem vanaf deze plek, graag '*goede wensen voor de toekomst*' mee.

Bertje Rotgans.

* * *

In Memoriam Adrie Schellevis

De besturen van de Stichting Kasteel Amerongen,
Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen en
directie Kasteel Amerongen geven met leedwezen
kennis van het overlijden van de heer

A. SCHELLEVIS

Zijn betrokkenheid als bouwkundige bij de
restauratie van Kasteel Amerongen en zijn inzet als
bouwpastor bij de bouwcommissie gedurende
vele jaren is van onschatbare waarde geweest.

Wij herdenken hem met genegenheid en respect
en wensen de familie sterkte bij dit verlies.

Namens het bestuur SKA
en directie Kasteel Amerongen

drs. W.A. van Ommeren
voorzitter Stichting
Vriendenkring Kasteel Amerongen

Bouwpastor Adrie Schellevis, tijdens de eerste grote casco- restauratie van Kasteel Amerongen in 1988. Bij een rondleiding op de steigers, langs dakgoten en dakkapellen, leidt hij ons naar de zolder – even uit de kou – en vertelt en geeft uitleg over wat er allemaal moet gebeuren bij deze restauratie.

“...Als je met het verleden bezig bent,
besef je dat het leven kort is
A3...”

Vele voetstappen heeft onze vrijwilliger Adrie Schellevis op het terrein van Kasteel Amerongen achtergelaten.

Op weg naar restauratievergaderingen; naar de maandelijkse bijeenkomst van de werkgroepen in het kasteel. Op maandagmiddag, elke week theedrinken bij de *tuinkabouters*, die zijn bezoek na hun werk in de tuin zeer op prijs stelden en dat was wederkerig.

Een paar voorbeelden uit een reeks.

Adrie, een alom geliefd mens, op het kasteel, in het dorp en daarbuiten. Beminnelijk, rustig en nuchter van aard, relativerend waar nodig en uitgerust met een flinke dosis humor.

Hij hield van zijn ambacht: het restauratiewerk. Daarin heeft hij zich, van jonge man af aan, zelf ontwikkeld, zich erin verdiept, ermee bezig geweest en zich verder bekwaamd. Kennis doorgeven, vakkennis zoals de oude gilden dat vroeger deden, dreef hem tot vertellen.

Van de zichtbare resultaten op het kasteelterrein, die herinneren aan Adrie Schellevis, noem ik twee kleine: zijn ontwerp en nieuw leven inblazen van een werkschuur die er ooit eerder bestaan heeft: de naar hem genoemde Schellevis-schuur.

En zijn idee om de jongens op de hout- en timmerafdeling van het R. I. J. in Overberg te betrekken bij het her-oprichten van die zielige, half verdronken ophaalbrug over de gracht. Dit resulteerde in een prachtig moment bij de oplevering van de brug, vanaf dat moment de Van Bylandt-brug, in het bijzijn van onder andere al die jonge handwerkslieden.

Door het land heen heeft Schellevis nog enige grote restauratiewerken op zijn naam staan, te beginnen bij de Andrieskerk in Amerongen, de Eusebiuskerk in Arnhem en de Grote Kerk op de Dam in Amsterdam.

Adrie Schellevis hield van Amerongen.

Wij, op Kasteel Amerongen, hielden van Adrie.

Bertje Rotgans

* * *

Colofon

Kasteel Amerongen, Drostestraat 20, 3958 BK Amerongen,
telefoon: 0343 – 45 42 12,
Informatie en actuele ontwikkelingen : www.kasteel-amerongen.nl

*

Secretariaat Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen
mevrouw C.A. de Ridder – Hendriks,
Dijkstraat west 168, 3906 WR Veenendaal,
tel: 0318 – 55 23 54,
Email: cis.ridder@planet.nl

*

Het kantoor van de VVV is van januari t/m maart 2006 open:
dinsdag- en donderdagmiddag van 14.00 – 16.00 uur,
tel. 0343 – 45 20 20,
In december wordt bij de VVV een antwoordapparaat ingezet.

*

Redactie Bulletin Kasteel Amerongen
M.R. Leenknecht
H.F. Rotgans – van Blerkom
P. Vink – Vreugdenhil

*

*De redactie wenst u allen een Vrolijk Kerstfeest
en een Goed Nieuwjaar!*

*

Rondleidingen door de tuin en het kasteel vinden plaats in groepsverband, o.l.v. een gids en uitsluitend op afspraak. In verband met de restauratie is het kasteel zeer beperkt toegankelijk.

Er zijn diverse mogelijkheden voor kinderen: schoolklassen en kinderfeestjes. Volwassenen kunnen naast een specifieke- of historische tuinrondleiding, ook kiezen voor een rondleiding door het Huis in het kader van “wegens restauratie geopend”. Afspraken minimaal 2 weken van te voren maken via e-mail: info@kasteel-amerongen.nl of tel.: 0343 – 45 42 12.

© Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen.

ISSN: 1382 – 8916

Drukkerij Print '81, Doorn.

HET KOETSHUIS

In het koetshuis van **Kasteel Amerongen** in de echt worden verbonden, is het geen **sprookje**? Wij verzorgen voor u desgewenst een **feestelijke champagne** en **bruidstaart!**

Het is uiteraard ook mogelijk uw **receptie, diner** en/of **feestavond** in deze unieke **ambiance** te laten plaatsvinden!

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met

Het Koetshuis van
Kasteel Amerongen,
nummer: 0318-582683

VAN HOOGEVEST ARCHITECTEN

Hoofdvestiging: Westsingel 9, 3811 BA Amersfoort
(033) 463 17 05 (tel.) (033) 461 08 54 (fax)
e-mail: bureau@vanhoogevest.nl
website: www.vanhoogevest.nl

Het Nieuwe Rijksmuseum Amsterdam

INSTALLATIEBEDRIJF

MEIJER B.V. AMERONGEN

KOUDIJS

LEERSUM

AMERONGEN

☎ 0343 - 45 12 33 fax 0343 - 45 68 88

- Sanitair
- Lood- Zink- en Dakwerk
- Centrale Verwarming
- Gas- en Waterfitter
- Elektrotechnische Installaties
- Ventilatie

M.B. HOENCAMP

Restauratie van:

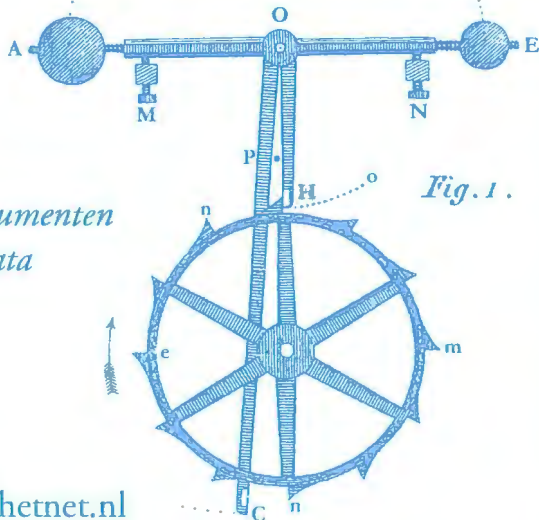
- * uurwerken
- * *fijnmechanische instrumenten*
- * *barometers & automata*

Molenstraat 22

4031 JS Ingen

Tel. 0344 - 60 31 91

E-mail: m.hoencamp@hetnet.nl

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

is opgericht in 1983 en heeft als doel de Stichting Kasteel Amerongen behulpzaam te zijn door een bijdrage te leveren aan de instandhouding van Kasteel Amerongen en bijgebouwen, met de daarin aanwezige collecties; de tuinen en het park.

Kasteel Amerongen trekt opnieuw de aandacht want in 't voorjaar werd het "Wegens restauratie geopend". Onder leiding van een gids kunt u op afspraak de voortgang van de restauratie zelf volgen.

Maandags gesloten. E-mail info@kasteel-amerongen.nl of 0343-45 42 12. Tuinrondleidingen, kinderrondleidingen en kinderfeestjes kunnen ook afgesproken worden. Informatie: VVV Amerongen, tel. 0343-45 20 20.

Wilt u Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen ook steunen?

€ 17,50 - als jaardonatie,

€ 25,- - als minimum jaardonatie voor 2 personen uit een gezin,

€ 30,- - als min. jaardonatie voor 3 en meer personen uit een gezin,

€ 175,- - als minimum donatie voor het leven.

Opgeven: SVKA Administratie, Boslaan 30, 3958 GZ Amerongen, tel. 0343-45 67 55. E-mail svka-admin@planet.nl

Donateurs ontvangen 3x per jaar het Kasteelbulletin; zij genieten op vertoon van hun geldige donateurskaart vrij toegang tot tuin en park, (in principe ook tot het Kasteel), gedurende de openingsuren.

Momenteel wordt een dringend noodzakelijke restauratie uitgevoerd.

Secretaris SVKA: mevrouw C. de Ridder, tel. 0318-55 23 54.

E-mail cis.ridder@planet.nl

Huisconcerten

De Muziekcommissie van St. Vriendenkring Kasteel Amerongen organiseert regelmatig Huisconcerten.

Toegangskarten bij: mevrouw A.Struyck, tel. 0343 - 48 17 02.

E-mail a.struyck-ismay@hccnet.nl

of bij:

VVV Amerongen, tel. 0343 - 45 20 20.

ISSN: 1382-8916

